

Adresatai:

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Teikiama per TAIS

Investors' Forum siūlo patikslinti mokesčių administravimo ir importo PVM pakeitimus, kad efektyvesnis administravimas nesukurtų neproporcingos naštos verslui

Gerbiami,

Asociacija Investors' Forum, vienijanti Lietuvoje veikiančius investuotojus, iš esmės pritaria tikslui modernizuoti mokesčių administravimą, mažinti deklaracijų tikslinimo našta, efektyviau naudoti mokesčių administratoriaus išteklius ir aiškiau reglamentuoti importo PVM atsakomybę.

Šie tikslai atitinka geresnio reguliavimo, viešojo sektoriaus efektyvumo ir investicinio klimato gerinimo kryptį. Kartu atkreipiame dėmesį, kad dalis siūlomų nuostatų gali turėti reikšmingą praktinį poveikį verslui, ypač finansų, mokėjimų, duomenų, logistikos, muitinės tarpininkavimo, importo, gamybos ir prekybos sektoriams.

Prašome tobulinant projektus įvertinti šias pastabas ir pasiūlymus.

VMI duomenų prašymai apie neįvardytus asmenis turi būti aiškiai apriboti

Projektu siūloma atsisakyti reikalavimo, kad mokesčių administratorius iš anksto konkrečiai įvardytų asmenis, apie kuriuos prašoma duomenų. Suprantame šio pakeitimo tikslą – efektyviau kontroliuoti platformų, elektroninės prekybos ar kitų veiklos modelių mokesčines prievoles.

Tačiau be aiškių saugiklių ši teisė gali sukurti neproporcingą administracinę našta duomenų turėtojams. Plačios apimties prašymai gali pareikalauti reikšmingų IT, teisinių, duomenų apsaugos ir vidinės kontrolės resursų.

Siūlome įstatyme nustatyti, kad mokesčių administratoriaus prašyme dėl iš anksto neįvardytų asmenų turi būti nurodyta:

- konkretus mokesčių administravimo tikslas;
- objektyviais kriterijais apibrėžta asmenų grupė;
- prašomas laikotarpis;
- konkrečios prašomų duomenų kategorijos;
- duomenų teikimo formatas ir terminas;
- prašymo būtinybės ir proporcingumo pagrindimas.

Taip pat siūlome nustatyti, kad negali būti prašoma duomenų, kurie nėra būtini konkrečiam mokesčių administravimo tikslui pasiekti.

VMI suformuota deklaracija turi būti grindžiama aiškiu mokesčių mokėtojo informavimu

Projektu siūloma sudaryti galimybę mokesčių administratoriui suformuoti ar patikslinti mokesčio deklaraciją pagal administratoriaus turimus duomenis. Šis sprendimas gali sumažinti administracinę našta, jei bus taikomas paprastiems ir objektyviai patikrinamiems neatitikimams.

Tačiau mokesčių mokėtojo neprieštaravimas neturėtų būti prilyginamas informuotam sutikimui, jei mokesčių mokėtojas nemato duomenų šaltinių, skaičiavimo logikos ar pasekmių. Tai ypač svarbu, kai mokestinė prievolė priklauso ne tik nuo aritmetinių duomenų, bet ir nuo teisinio vertinimo.

Todėl mokesčių mokėtojui turi būti pateikiamas ne tik pranešimas apie VMI suformuotą ar patikslintą deklaraciją, bet ir išsamūs VMI naudoti skaičiavimai. Juose turėtų būti aiškiai nurodyti duomenų šaltiniai, taikyti laikotarpiai, formulės, prielaidos ir skirtumai nuo mokesčių mokėtojo pateiktos deklaracijos. Priešingu atveju įmonėms tektų skirti reikšmingus laiko ir žmogiškuosius resursus vien tam, kad išsiaiškintų, iš kur atsirado viena ar kita mokestinė prievolė.

Siūlome nustatyti, kad prieš laikant VMI suformuotą deklaraciją priimta:

- mokesčių mokėtojui turi būti pateiktas aiškus pranešimas;
- turi būti pateikti išsamūs VMI naudoti skaičiavimai, nurodant duomenų šaltinius, laikotarpius, taikytas formules, prielaidas ir skirtumus nuo mokesčių mokėtojo deklaruotų duomenų; turi būti suteiktas ne trumpesnis kaip 30 kalendorinių dienų terminas susipažinti su VMI skaičiavimais, juos patikrinti, pateikti prieštaravimus arba patikslintą deklaraciją;;
- iki šio termino pabaigos neturi būti taikomos neigiamos pasekmės;
- turi būti aiškiai įtvirtinta teisė apskųsti tokį mokesčių administratoriaus sprendimą ar veiksma.

Taip pat siūlome numatyti, kad ši procedūra pirmiausia taikoma objektyviems duomenų neatitikimams, o ne sudėtingoms situacijoms, kuriose reikalingas teisinis kvalifikavimas.

Importo PVM solidari atsakomybė turi būti proporcinga

PVMĮ projektu siūloma aiškiau nustatyti asmenis, atsakingus už importo PVM sumokėjimą, įskaitant solidarios atsakomybės taikymą. Suprantame šio pakeitimo teisinį pagrindą ir siekį suderinti nacionalinį reguliavimą su ESTT praktika.

Kartu pažymime, kad solidari atsakomybė gali reikšmingai padidinti muitinės tarpininkų, ekspeditorių ir logistikos įmonių riziką. Šios įmonės ne visada turi realią galimybę kontroliuoti importuotojo mokumą, pateiktų dokumentų tikslumą ar mokestinės prievolės įvykdymą.

Siūlome patikslinti projektą taip, kad solidari atsakomybė:

- būtų taikoma tik aiškiai įvardytiems asmenims;
- būtų siejama su konkrečiu asmens vaidmeniu importo procedūroje;
- būtų proporcinga asmens galimybei kontroliuoti riziką;
- neturėtų retroaktyvaus poveikio;
- numatytų regresinio reikalavimo galimybę;
- apsaugotų sąžiningus tarpininkus, kurie atliko pagrįstus patikrinimo veiksmus.

Taip pat siūlome numatyti pakankamą pereinamąjį laikotarpį, kad rinkos dalyviai galėtų peržiūrėti sutartis, garantijas, draudimo priemones ir vidines atitikties procedūras.

Palūkanų ir delspinigių formulės poveikis turi būti aiškiai įvertintas

Aiškinamajame rašte nurodoma, kad esminių palūkanų ir delspinigių dydžių nustatymo pakeitimų nesiūloma. Tačiau siūloma formulė numato 360 dienų daliklį, nors šiuo metu aiškinamajame rašte aprašoma 365 dienų daliklio tvarka.

Tai gali padidinti dienos palūkanų ir delspinigių dydį. Nors pokytis santykinai nedidelis, jis turi realų finansinį poveikį mokesčių mokėtojams.

Siūlome palikti 365 dienų daliklį arba aiškinamajame rašte aiškiai pagrįsti 360 dienų daliklio pasirinkimą ir įvertinti jo poveikį mokesčių mokėtojams.

Įmokų kodų pakeitimams reikia pakankamo pasirėngimo termino

Pritariame tikslui supaprastinti ir racionalizuoti įmokų kodų reguliavimą. Tačiau įmokų kodai yra tiesiogiai susiję su įmonių apskaitos, mokėjimų, ERP ir bankų sistemomis.

Staigūs pakeitimai gali lemti klaidingus mokėjimus, papildomą administracinę naštą ir nepagrįstų nepriemokų riziką.

Siūlome nustatyti, kad esminiai įmokų kodų sąrašų pakeitimai būtų skelbiami ne vėliau kaip prieš 6 mėnesius iki jų taikymo pradžios. Taip pat siūlome įmokų kodų sąrašus skelbti vienoje konsoliduotoje vietoje, mašininu būdu nuskaitomu formatu ir numatyti pereinamąjį laikotarpį be sankcijų, jei mokėjimas buvo atliktas laiku ir pasiekė tinkamą biudžetą.

Valstybės pagalbos patikra turi būti paprasta ir prognozuojama

Pritariame siekti užtikrinti, kad atleidimas nuo delspinigių atitiktų Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisykles. Tai svarbu teisiniu tikrumui.

Tačiau praktikoje ši procedūra neturėtų tapti pertekliniu barjeru. Delspinigių klausimai dažnai kyla įmonėms, kurios jau susiduria su finansine ar administracine įtampa.

Siūlome VMI parengti viešą ir paprastą valstybės pagalbos vertinimo tvarką, įskaitant kontrolinį sąrašą, standartinę mokesčių mokėtojo deklaraciją ir aiškų sprendimo priėmimo terminą.

Įgyvendinamieji teisės aktai turi būti priimti anksčiau nei prieš vieną dieną

Aiškinamajame rašte numatoma, kad dalis įgyvendinamųjų teisės aktų turėtų būti priimta iki 2027 m. balandžio 30 d., kai MAĮ pakeitimai įsigaliojotų 2027 m. gegužės 1 d. Toks terminas nesuteiktų verslui realios galimybės pasirėngti.

Siūlome nustatyti, kad visi esminiai įgyvendinamieji teisės aktai, techninės specifikacijos ir procedūrų aprašai būtų paskelbti ne vėliau kaip prieš 6 mėnesius iki atitinkamų nuostatų taikymo pradžios.

Siūlome aiškiai įtvirtinti proporcingumo principą

Projektu plečiamos mokesčių administratoriaus galimybės rinkti duomenis ir formuoti mokestines prievoles pagal administratoriaus turimą informaciją. Todėl kartu siūlome aiškiai įtvirtinti proporcingumo principą kaip vieną iš mokesčių administravimo principų.

Proporcingumas yra pamatinis Europos Sąjungos teisės ir viešojo administravimo principas. Praktikoje jis reiškia, kad mokesčių administratoriaus veiksmai turi būti tinkami teisėtam tikslui pasiekti, būtini ir nepertekliniai. Šis principas ypač svarbus prašant didelės apimties duomenų, nustatant terminus, vertinant mokesčių mokėtojo paaiškinimus ar taikant poveikio priemones.

Siūlome MAĮ papildyti nuostata, kad mokesčių administratorius, įgyvendindamas šiame įstatyme nustatytas teises ir pareigas, privalo vadovautis proporcingumo principu.

Galima formuluotė:

„Mokesčių administratorius, įgyvendindamas šiame įstatyme nustatytas teises ir pareigas, vadovaujasi proporcingumo principu ir pasirenka tokias priemones, kurios yra tinkamos ir būtinos teisėtam mokesčių administravimo tikslui pasiekti ir nesukelia mokesčių mokėtojui ar tretiesiems asmenims neproporcingos administracinės, finansinės ar organizacinės naštos.“

Toks papildymas sustiprintų teisinį aiškumą, mažintų neproporcingų administracinių reikalavimų riziką ir padėtų užtikrinti nuoseklesnę mokesčių administravimo praktiką.

Apibendrinimas

Investors' Forum palaiko mokesčių administravimo modernizavimo ir administracinės naštos mažinimo tikslus. Tačiau siekiant išlaikyti pasitikėjimą tarp verslo ir valstybės, reguliavimas turi būti aiškus, proporcingas ir prognozuojamas.

Prašome tobulinant projektus įtraukti aukščiau nurodytus saugiklius. Tai leistų pasiekti projekto tikslus, kartu sumažinant neproporcingos administracinės naštos, duomenų tvarkymo, ginčų ir importo grandinių kaštų riziką.

Taip pat siūlome šia teisėkūros iniciatyva sustiprinti MAĮ, aiškiai įtvirtinant proporcingumo principą, kad išplečiamos administratoriaus teisės būtų taikomos tik būtina ir pagrįsta apimtimi.

Pagarbiai

Investors' Forum Vykdantysis direktorius Vytautas Šilinskas

